

ИЗВЕСТУВАЊЕ ЗА ЈАВНОСТА

16.12.2009

Предмет: Презентација на првиот Извештај од проектот „Мониторинг на лидерство“

На 15-ти декември 2009 година Институтот за економски стратегии и меѓународни односи ОХРИД од Скопје одржи презентација на првиот Извештај од следењето и оценката за реализирањето на програмските активности на Владата на Република Македонија, за периодот септември 2008 – октомври 2009 година.

Овој извештај, воедно, го обележува почетокот на вториот циклус на проектот Мониторинг на лидерство спроведен од страна на Институтот ОХРИД., реализиран во текот на 2007 и 2008 година. Проектот „**Мониторинг на Лидерство**“ вклучува детални извештаи за активностите на Владата, наспроти активностите што се предвидени во нејзината Програма за работа во тековниот мандатен период. Извештаите се стремат да и дадат јасна слика на пошироката јавност за планираните, остварените и неостварените реформски активности на Владата, преку мониторинг што е базиран на реализирани активности, со конструктивна и компаративна анализа на 10 области од општествено – економскиот живот: *финансиски систем (фискална и монетарна политика), надворешно - трговски систем, трговија, индустрија и инвестиции, социјална политика, образование, земјоделство, надворешна политика, внатрешна политика, здравство, транспорт и градежништво.*

Институтот Охрид, користејќи прецизна методологија и мерење не само што ќе обезбеди на граѓаните на Република Македонија објективен и експертски мониторинг на работата на Владата туку дава и јасни и препораки до Владата со цел подобрување на нејзината работа, вклучувајќи ги и потребите на граѓаните. Овогодинашниот извештај ќе се фокусира на планирани и реализирани активности во извештајниот период, изнаоѓање одговор на прашањето: што останува да се имплементира, т.е. што не е имплементирано или не е доработено, оценување на ризикот од неимплементацијата на одредени постапки или недоволно квалитетна имплементација и општи експертски оценки за периодот на известување. Дел од препораките кои експертите на Институтот ОХРИД ги даваат во однос на (дејствувањето на Владата) планираните и спроведените активности на Владата во иднина се следниве.

Независно од развојот на настаните кои, очигледно имаат силна меѓународна димензија, се препорачува Владата на РМ со несмалено темпо да ги продолжи своите програмски и пред се, реформски активности во разните полиња од нејзината надлежност.

Веројатно најсилен предизвик за Владата на РМ во претстојниот период ќе биде преземање мерки и активности за постепено излегување на економијата од фазата на рецесија и нејзино поведување по просперитетната патека на развојот. За остварување на таквата цел, потребно е рационално ангажирање на расположливите буџетски средства. Тоа подразбира нивно, првенствено, насочување во активности што имаат развоен

Институт за економски стратегии и меѓународни односи - ОХРИД

Димитрије Туцовиќ 24, Скопје, Македонија тел/факс +389 2 322 44 57

www.oi.org.mk; e-mail: info@oi.org.mk

карактер и намалување на тековно-оперативните активности што значат нерационална јавна потрошувачка.

Сепак, најдобри резултати на полето на нејзино дејствување во економијата ќе се остварат ако се воспостави неопходната синхронизираност на **фискалната со монетарната политика** при преземањето мерки и активности од нивната поединечна надлежност. Со таквиот пристап на двата водечки инструмента за спроведување на макроекономската политика на земјата, надлежните во голема мера ќе придонесат за решавање на бројните проблеми што, сега, се присутни и во **надворешно-трговскиот сектор**. Се препорачува соодветните активности на надлежните во таа област да бидат, првенствено, насочени кон постепено претструктурирање на економијата во правец на нејзина извозна ориентираност (нејзино интернационализирање) и зголемување на конкурентноста на домашните производи на странските пазари. Во меѓувреме, се препорачува Владата на РМ интензивно да ги применува мерките што и се на располагање за подобрување на состојбите во домашната економија, особено во најпогодените области од дејството на економската криза: **трговијата, индустријата и инвестициите**. Најсилен ефект на тој план можат да дадат забрзаното користење на средствата од Европската инвестициска банка, одреденото релаксирање на монетарната политика и, колку е можно повеќе, воздржувањето на Владата на РМ од натамошни интензивни прибирања на средства со преку продажба на државни записи. Тие активности и мерки, речиси сигурно ќе го зголемат просторот за кредитирање на активностите на претпријатијата, подобрување на нивната ликвидност и значително подобрување на вкупните перформанси на економијата.

Бројни реформи се почнати и се во тек во областа на **внатрешната политика** на Република Македонија. Тоа, во голема мера е резултат на потребата од усогласување на домашното законодавство и практики во тие области со соодветните во ЕУ кон чии стандарди се стреми РМ. Оттука произлегува и препораката за продолжување на почнатите и преземање други реформи што ќе водат во тој правец, но и кои ќе ја зголемуваат сигурноста, заштитата и безбедноста на граѓаните на РМ.

Надворешната политика во Република Македонија е и понатаму оптоварена со внатрешно-политичките процеси. Таа треба квалитативно да се зајакне, за што е потребно конечно создавање на сите внатрешни предуслови, а пред сè, национален консензус за приоритетите на македонската надворешна политика, како и средствата за нејзино успешно реализирање- намалување на влијанието на внатрешните меѓупартиски судири и градење и промовирање единство во претставувањето на македонските надворешно-политички приоритети.

Во извештајниот период во полето на **образование** се донесоа доста закони и отпочнати се големи проекти, чија подготовка трае долго, чини многу и бара јасна стратегија и стратешко водство што се потпираат на издржани студии. Се препорачува, сите започнати проекти да се завршат преку квалитетна и навремена имплементација на истите. Владата да превземе мерки за да се создадат неопходните услови за нормално функционирање на дисперзираните студии со сите неопходни стандарди. Со тоа ќе се постигне поставената цел, „професорот оди кај студентот а не студентот кај професорот,“ кој на директен или индиректен начин ќе го поттикне интересот за студирање кај младата популација. Високо образованата млада популација треба да прерасне во компаративна предност за државата за повлекување на странски капитал а со тоа и да влијае да се намали невработеноста и стапката на развој. Донесувањето голем број стратешки документи и прописи со кои се регулираат разните домени од областа на **социјалната политика**, се чини, претставува нецелосно реализирање на соодветните програмски активности на Владата на РМ во таа област, ако не се спроведуваат навремено оперативни активности од страна на надлежните институции за реализација на задачите што произлегуваат од таквите документи. Се разбира, притоа треба да се има предвид и потребата за засилување на постојниот недоволен капацитет на јавната администрација за решавање на насобраните проблеми во таа област.

Реформите во областа на **здравството** се вршат во континуитет. Некои од нив се успешни, некои недовлно успешни. Препорака е Владата на РМ да ги заврши започнатите активности во одредени делови од областа на здравството, а особено проектот Дијагностички сродни групи (ДСГ). Притоа, препорачлива е голема претпазливост, затоа што со ефектуирањето на тој систем ќе се појават големи разлики во планирањето и реализирањето на буџетите на јавните здравствени установи. Покрај тоа, се препорачува Владата на РМ во претстојниот период да биде повнимателна при презентацијата на политиките што планира да ги спроведе во таа област, а нивната промоција да биде во фазата кога проектите ќе бидат финализирани. При натамошната реализација на започнатите и идните проекти, Владата на Република Македонија ќе наидува на бројни пречки и ризици, поради што се препорачува нејзина поголема претпазливост при таа активност.

Големи можности за кредитирање на активностите на одредени претпријатија, а посебно на тие во областа на **земјоделството**, се наоѓаат во претпристапните фондови на ЕУ што се нарекуваат ИПАРД. Институционалните подготовки за нивно користење се завршени. Меѓутоа, забележливо е отсуството на широка информираност на заинтересираните претпријатија и институции во областа на земјоделството за таквите можности, како и подготовката на потребните (и подобни) проекти за користење на тие средства. Тоа ја определува главната препорака на овој извештај за дејствување на Владата на РМ во правец на засилување на соодветните подготовки за користење на тие средства. Во иста насока е препораката за зголемување на капацитетот на институциите што даваат советодавни услуги во таа насока. Следни поважни препораки за идно дејствување во областа на земјоделството се поттикнување на развојот на пазарите за откуп на земјоделски производи и зголемување на инвестициите во развој на вкупниот информациски систем во таа стопанска област.

Општа констатација е дека **градежништвото** може да биде локомотивата што ќе ја поведе економијата по просперитетната патека на развојот. Поради тоа, во претстојниот период се препорачува зголемување на капиталните инвестиции, особено со ангажирање на средства од буџетот на РМ. Во моментот се чини дека, Владата на РМ тоа најефектно може да го направи со инвестирање во нови и модернизирање на постојните сообраќајни системи во земјата. Тоа првенствено се однесува на патиштата во земјата. Меѓутоа, во претстојниот период, кога состојбата во економијата ќе почне да се подобрува, ќе биде потребно засилување на инвестициските активности во железничкиот и авио сообраќајот, како области од чиј развој зависи квалитетното позиционирање на државата на европската сообраќајна мапа, што е еден од позначајните услови за привлекување странски директни инвестиции.

Институтот ОХРИД верува дека Извештаите од проектот Мониторинг на лидерство кои преставуваат своевидно резиме и осврт на сето она што се имплементирало а што не, во однос на ветеното за периодот септември 2008- октомври 2009 година, ќе и послужат на Владата како инструмент за самооценување, а на граѓаните пак како значаен увид во работата на Владата.